การออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ของใช้ ของที่ระลึกจากกระจูด เพื่อสร้างอัตลักษณ์กลุ่มวิสาหกิจชุมชนพื้นที่คาบสมุทรสทิงพระ : กรณีศึกษาวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านคลองแดน ตำบลคลองแดน อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา

Product Design and Development of Krajood Souvenirs to Create the Identity of Community Enterprise Groups in the Sathing Phra Peninsula Area: A Case Study of the Khlong Dan Housewives Community Enterprise, Khlong Dan Subdistrict, Ranot District, Songkhla Province

พีรพงษ์ พันธะศรี[1*]
Peerapong Pantasri[1*]

[1*] สาขาการออกแบบ คณะศิลปกรรมศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา, สงขลา, ประเทศไทย
[1*] Applied Arts Program in Design, Faculty of Fine Arts, Songkhla Rajabhat University, Songkhla, Thailand

Received: April 21, 2025 Revised: July 13, 2025 Accepted: August 8, 2025

บทคัดย่อ

งานวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาวิถีชีวิต ภูมิปัญญา งานฝีมือและวัสดุในท้องถิ่นที่ปรากฏในพื้นที่คาบสมุทรสทิงพระ 2) ออกแบบ พัฒนา และศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อผลิตภัณฑ์ของใช้ของที่ระลึกจากกระจูด โดยมีแรงบันดาลใจจากวิถีชีวิตภูมิปัญญาที่ปรากฏในพื้นที่คาบสมุทรสทิงพระ นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในกระบวนการออกแบบสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ 3) ถ่ายทอดงานออกแบบสร้างสรรค์สู่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านคลองแดน ตำบลคลองแดน อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา โดยให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกิดกระบวนการเรียนรู้และต่อยอดในเชิงพาณิชย์ได้ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้นำชุมชนพื้นที่คาบสมุทรสทิงพระ 5 คน ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่คาบสมุทรสทิงพระ 25 คน นักท่องเที่ยวในพื้นที่คาบสมุทรสทิงพระ 200 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ 3 คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม ใช้สถิติค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย การวิจัยพบว่า 1. วิถีชีวิตความเป็นอยู่เป็นชุมชนริมฝั่งสองฝั่งเมืองประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีวัฒนธรรมด้านภาษา สถาปัตยกรรม นาฏศิลป์ดนตรีพื้นบ้าน ประเพณีท้องถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์ ภูมิปัญญาด้านหัตกรรมงานกระจูด 2. การออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ ผู้วิจัยออกแบบลายสานจากอัตลักษณ์ในพื้นที่ คือวิถีชีวิต ประเพณี ศิลปวัฒนธรรมภูมิปัญญา และการละเล่น ความเชื่อตำนานหรือเรื่องเล่า ขึ้นรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต้นแบบและทดลองตลาด พบว่าความพึงพอใจในภาพรวมเป็นร้อยละ 93.96 3. หลังการจัดกิจกรรมถ่ายทอดองค์ความรู้ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้รับความรู้ในการนำอัตลักษณ์มาใช้ออกแบบลายสานในรูปแบบใหม่ มีความรู้ด้านการตลาด การสร้างแบรนด์ประชาสัมพันธ์สินค้านำไปต่อยอดในเชิงพาณิชย์ได้ ช่วยเพิ่มโอกาสให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 25

คำสำคัญ: การออกแบบผลิตภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์กระจูด ตลาดริมน้ำคลองแดน คาบสมุทรสทิงพระ

* Corresponding author. Tel.: 089 789 8112
Email address: peerapong.pu@skru.ac.th
DOI: 10.14456/lartsj.2026.22

Abstract

The objective of research were to 1) study the lifestyle, wisdom, handicrafts and local materials that appear in the area of the Sathing Phra Peninsula, 2) design, develop, and study the satisfaction with souvenir products from Krajood inspired by the way of life and wisdom in the Sathing Phra Peninsula 3) create innovative design for Khlong Dan Community Enterprises Khlong Dan sub-district, Ranot District, Songkhla Province. The sample group includes 5 community leaders, 25 community enterprise member, 200 tourists in the Sathing Phra Peninsula area, and three product design professionals, The research tools used were interviews and questionnaires. Data were analyzed using percentages and averages. Research found that: 1. The way of life involves a community living on both sides of the city and engaging primarily in agriculture. The area has a rich culture, including language, architecture, dance, folk music, unique traditions, and Krajood-based handicraft wisdom. 2. In terms of product design and development, researchers created prototypes based on local identity such as lifestyle, traditions, art, culture, wisdom, play, beliefs, legends, and stories. Market testing showed an overall satisfaction rate of 93.96%. Following knowledge transfer activities, community enterprises gained insights into applying new identity-based design, marketing knowledge, brand development, and commercial extension. As a result, opportunities for community enterprises to increase their revenue by more than 25% were enhanced.

Keywords: Product design, Krajood products, Khlong Dan waterfront market, Sathing Phra Peninsula

บทนำ

รัฐบาลไทยขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศด้วยระบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ โดยอาศัยพื้นฐานความได้เปรียบในหลากหลายเชิงชีวภาพ มรดกทางวัฒนธรรม ความโดดเด่นของแหล่งท่องเที่ยว มาผนวกกับองค์ความรู้และนวัตกรรมเพื่อเพิ่มคุณค่าของสินค้าและบริการ โดย [1] (ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580 2561) ได้รับการประกาศใช้ในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 13 ตุลาคม พ.ศ. 2561 ซึ่งให้ความสำคัญในการสร้างความสามารถในการแข่งขันเพื่อก้าวไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้ว โดยมุ่งเพิ่มผลิตภาคการผลิต (Productivity) โดยใช้วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัยพัฒนาและนวัตกรรมไทยในทุกสาขาของภาคการผลิตและบริการที่เป็นฐานรายได้เดิมและต่อยอดเป็นฐานรายได้ใหม่ ซึ่งจะนำมาสู่การเปลี่ยนแปลงทั้งด้านประสิทธิภาพ (Efficiency) การเพิ่มมูลค่าสินค้าและบริการจากความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Value Creation) จากแนวนโยบายการพัฒนาประเทศโดยแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่นี้จะนำไปสู่การเป็นพัฒนาอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ที่สามารถแข่งขันได้ในระดับโลกอย่างยั่งยืน

คาบสมุทรสทิงพระปัจจุบันเป็นที่ตั้งของอำเภอระโนด สทิงพระ กระแสสินธุ์ และสิงหนคร ของจังหวัดสงขลา เป็นชุมชนโบราณในคาบสมุทรสทิงพระสามารถติดต่อกับชุมชนอื่นได้โดยใช้เส้นทางน้ำ เมื่อชุมชนเจริญขึ้นกลายเป็นชุมชนเมืองท่ารับสินค้าจากพ่อค้าต่างประเทศ เช่น จีน และอินเดีย ชุมชนได้ปรับตัวจนกลายเป็นเมืองท่าทางทะเลและเป็นศูนย์กลางการติดต่อระหว่างชุมชนในภูมิภาค พื้นที่คาบสมุทรสทิงพระจึงเป็นอีกสถานที่หนึ่งของประเทศไทยที่มีทรัพยากรท่องเที่ยวทางด้านวัฒนธรรมที่มีความหลากหลาย มีทรัพยากรทางธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ มีภูมิปัญญาท้องถิ่นและวิถีชีวิต “โหนด นา เล” ที่เป็นการใช้ทรัพยากรและดำรงชีวิตร่วมธรรมชาติของชุมชนคาบสมุทรสทิงพระ หากได้รับการส่งเสริมและบริหารจัดการ เช่น การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผลงานการออกแบบ และการสร้างภาพลักษณ์ของผลิตภัณฑ์จะสามารถส่งเสริมให้เป็นจุดดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งจากภายในและต่างประเทศได้เป็นอย่างดี ธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

ในโครงการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้เห็นถึงความสำคัญในการการออกแบบ เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ของชุมชน ซึ่งเป็นส่วนสำคัญต่อการต่อยอดการสร้างมูลค่าเพิ่ม จากการออกแบบหรือนวัตกรรมทางสุนทรียศาสตร์ เพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมเป้าหมายการท่องเที่ยวและสอดคล้องกับนโยบายเศรษฐกิจสร้างสรรค์ เพื่อการเสริมสร้างสังคมให้เกิดความยั่งยืน การวางรากฐานการพัฒนาการเพิ่มมูลค่าอุตสาหกรรมเป้าหมายด้วยการเสริมสร้างเศรษฐกิจชุมชนให้เจริญเติบโตอย่างมีเสถียรภาพผ่านการถ่ายทอดความรู้และผลิตต้นแบบผลิตภัณฑ์ภาพลักษณ์ใหม่ [2] (ขจรศักดิ์ นาคปาน, 2556) โดยต้นแบบผลิตภัณฑ์จากโครงการวิจัยจะสะท้อนแนวทางการสนับสนุนแรงงานผู้เป็นประชากรในถิ่นฐานให้มีส่วนร่วมต่อชุมชนและเพิ่มพูนศักยภาพด้านทักษะการออกแบบสร้างสรรค์ให้สูงขึ้นเพื่อเป็นเจ้าของภูมิปัญญาพื้นถิ่นแห่งอนาคตและเตรียมความพร้อมสู่การยกระดับความสามารถในการแข่งขันหรือขยายโอกาสทางการค้าด้านธุรกิจผลิตภัณฑ์วัฒนธรรมร่วมสมัย

กระบวนการดำเนินการวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสมผสาน และบูรณการระหว่างทฤษฎีด้านการออกแบบกับงานฝีมือด้านภูมิปัญญา และองค์ความรู้ด้านการตลาด เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพใช้วิธีการจัดสนทนากลุ่มย่อยจากกลุ่มประชากรตัวแทนจากสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ผู้นำชุมชน และเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ โดยการใช้แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม มีกลุ่มตัวอย่างคือประชากรที่อาศัยในพื้นที่และนักท่องเที่ยวในพื้นที่คาบสมุทรสทิงพระ ตามขนาดกลุ่มตัวอย่างของ ทาโร ยามาเน คิดเป็น 10% [3] (สุพรรณี อึ้งปัญสัตวงศ์, 2558) โดยดำเนินการสำรวจความต้องการในการรับบริการวิชาการในพื้นที่รับบริการมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา นำผลการสำรวจมาจัดทำแผนงานและโครงการบริการวิชาการแก่ชุมชนที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้รับบริการ พบว่าสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนหลายชุมชนในพื้นที่คาบสมุทรสทิงพระ เช่น กลุ่มวิสาหกิจชุมชนตลาดริมน้ำคลองแดน ตำบลคลองแดน อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา กลุ่มภูมิปัญญาชาวบก อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา ต้องการความช่วยเหลือในการพัฒนาการออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก เพื่อสร้างอัตลักษณ์ให้กับผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกในชุมชนเพื่อจัดจำหน่ายให้กับนักท่องเที่ยวในพื้นที่ ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานด้านการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา กลุ่มวิสาหกิจในพื้นที่ และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนั้นโครงการวิจัยนี้จะก่อให้เกิดประโยชน์ทางวิชาการ ประโยชน์เชิงเศรษฐกิจ และประโยชน์เชิงนโยบายในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศให้หลุดพ้นกับดักรายได้ปานกลางและความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ของประชาชนในประเทศไทยต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิถีชีวิต ภูมิปัญญา งานฝีมือ และวัสดุในท้องถิ่น ที่ปรากฏในพื้นที่คาบสมุทรสทิงพระ
2. เพื่อออกแบบ พัฒนาและศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อผลิตภัณฑ์ของใช้ ของที่ระลึกจากกระจูด โดยมีแรงบันดาลใจจากวิถีชีวิต ภูมิปัญญา ที่ปรากฏในพื้นที่คาบสมุทรสทิงพระ รวมถึงนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในกระบวนการออกแบบสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์
3. เพื่อถ่ายทอดงานออกแบบสร้างสรรค์สู่กลุ่มวิสาหกิจชุมชน กลุ่มแม่บ้านคลองแดน ตำบลคลองแดน อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา โดยให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้เกิดกระบวนการเรียนรู้และสามารถต่อยอดในเชิงพาณิชย์ได้

หลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. หลักการออกแบบผลิตภัณฑ์ [4] (ธีระชัย สุขสด, 2544)

ในการออกแบบผลิตภัณฑ์ มีหลักการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่นักออกแบบควรคำนึงถึง 9 ประการ ดังนี้

1.1 หน้าที่ใช้สอย ผลิตภัณฑ์ทุกชนิดต้องมีหน้าที่ใช้สอยถูกต้องตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและสะดวกสบาย ผลิตภัณฑ์นั้นจึงจะถือว่ามีประโยชน์ใช้สอยดี (High function)

1.2 ความปลอดภัย การออกแบบควรคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้ใช้ ถ้าหลีกเลี่ยงไม่ได้ก็ต้องแสดงเครื่องหมายไว้ให้ชัดเจนหรือมีค่าอธิบายไว้ นักออกแบบจะต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้ใช้เป็นสำคัญ

1.3 ความแข็งแรง ในการออกแบบผลิตภัณฑ์จะต้องมีความแข็งแรงในตัวของผลิตภัณฑ์หรือโครงสร้างเป็นความเหมาะสม ไม่ทิ้งเรื่องของความงามทางศิลปะ และคำนึงถึงความประหยัดควบคู่กันไปด้วย

1.4 ความสะดวกสบายในการใช้ นักออกแบบต้องศึกษาเกี่ยวกับสัดส่วนที่เหมาะสมซึ่งจะประกอบด้วยความรู้ทางด้านขนาดสัดส่วนมนุษย์ ด้านสรีรศาสตร์ เพื่อใช้ประกอบการออกแบบ เพื่อออกแบบและกำหนดขนาดส่วนโค้ง ส่วนเว้า ส่วนตรง ส่วนแคบของผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ได้อย่างพอเหมาะ

1.5 ความสวยงาม การตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์จากความประทับใจในความสวยงามของผลิตภัณฑ์ซึ่งเกิดจากรูปร่าง (Form) และสี (Color) ในงานออกแบบผลิตภัณฑ์ต้องยึดข้อมูลและกฎเกณฑ์ผสมผสานรูปร่างและสีสันให้เหมาะสม นักออกแบบจึงจำเป็นที่จะต้องศึกษาวิชาทฤษฎีหรือหลักการออกแบบและวิชาทฤษฎีสีแล้วนำมาประยุกต์ใช้กับศิลปะทางด้านอุตสาหกรรมให้เกิดความกลมกลืน

1.6 ราคาพอสมควร ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตขึ้นมาขายนั้นต้องมีข้อมูลด้านผู้บริโภคและการตลาด กำหนดกลุ่มเป้าหมายว่าเป็นคนกลุ่มใด อาชีพ ฐานะเป็นอย่างไร มีความต้องการใช้สินค้าหรือผลิตภัณฑ์นี้เพียงใด นักออกแบบก็จะเป็นผู้กำหนดแบบผลิตภัณฑ์ ประมาณราคาขายให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายที่จะซื้อได้

1.7 การซ่อมแซมง่าย ผลิตภัณฑ์เครื่องจักรกล เครื่องยนต์ เครื่องใช้ไฟฟ้า ต่าง ๆ มีกลไกภายในซับซ้อนอะไหล่บางชิ้นย่อมมีการเสื่อมสภาพไปตามอายุการใช้งานหรือการใช้งานในทางที่ผิด นักออกแบบต้องศึกษาถึงตำแหน่งในการจัดวางกลไกแต่ละชิ้น เพื่อออกแบบส่วนของฝาครอบบริเวณต่างๆ ให้สะดวกในการถอดซ่อมแซมหรือเปลี่ยนอะไหล่ได้ง่าย

1.8 วัสดุและวิธีผลิต นักออกแบบคงจะต้องศึกษาเรื่องวัสดุและวิธีผลิต โดยเฉพาะวัสดุพลาสติกในแต่ละชนิดจะมีคุณสมบัติทางกายภาพที่ต่างกันออกไป ควรเลือกใช้คุณสมบัติให้เหมาะสมกับคุณสมบัติของผลิตภัณฑ์

1.9 การขนส่ง นักออกแบบต้องคำนึงถึงการประหยัด และความสะดวกในการขนส่ง ทั้งด้านระยะใกล้หรือไกล เนื้อที่ในการขนส่ง การขนส่งทางบก ทางน้ำหรือทางอากาศ การบรรจุหีบห่อ ที่จะทำให้ผลิตภัณฑ์ไม่เสียหายชำรุด

2. แนวคิดของแบบผลิตภัณฑ์ [4] (ธีระชัย สุขสด, 2544)

ความหมายของคำว่า “ออกแบบผลิตภัณฑ์” คือการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ และการปรับปรุงหรือพัฒนามาจากของเดิม การได้มาซึ่งรูปทรงของผลิตภัณฑ์จะได้จากแนวความคิดแบบเดิมนำมาพัฒนาให้เข้ากับบทบาทสังคมยุคใหม่และค่านิยมในการดำรงชีวิตของมนุษย์ โดยลักษณะการออกแบบและพัฒนา มีรายละเอียด ดังนี้

1. แบบโบราณ คือ การออกแบบโดยยึดแบบของเดิมที่มีมาตั้งแต่รุ่นเก่าหรือโบราณ มีกลุ่มเป้าหมายไปที่กลุ่มอนุรักษ์นิยม หรือใช้ประกอบตกแต่งสภาพแวดล้อมที่มีการผลิตขึ้นมาใหม่แต่คงยึดแบบอย่างโบราณ เพื่อตกแต่งภายในบ้านให้มีลักษณะการตกแต่งห้องแบบโบราณเพื่อให้เกิดความกลมกลืนกัน

2. แบบอมตะ คือ การออกแบบที่ยึดความพอดีระหว่างความเก่ากับความล้ำยุค รูปร่างดูแล้วไม่เก่า และไม่ใหม่เหมาะสมกันทุกยุคทุกฤดูกาล โดยดูแล้วไม่ล้าสมัย

3. แบบร่วมสมัย คือ การออกแบบที่ประสานกันระหว่างความล้าสมัยหรือแบบเก่าผสมกันกับแบบที่ทันสมัย คือ ใช้ 2 ยุคสมัยนี้มาประยุกต์ใช้ให้เกิดความเหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน ถือเป็นงานสมัยใหม่หรืองานปัจจุบัน ลักษณะของเก่าที่นำมาอาจจะเป็นวัสดุ วิธีผลิต หรือรูปแบบ ด้านวัสดุ เช่น นำผ้าทอโบราณมาออกแบบตัดเย็บเป็นเสื้อผ้าสมัยปัจจุบัน วิธีผลิต เช่น เครื่องปั้นดินเผา หรืองานหวาย นำมาออกแบบรูปทรงที่ทันสมัย และ รูปแบบ เช่น ยึดรูปทรงแบบเก่ามาประยุกต์ใช้กับวัสดุสังเคราะห์สมัยใหม่

4. แบบทันสมัย คือ การออกแบบที่เข้ากันกับยุคสมัยนั้น ๆ โดยค่อนข้างเป็นไปในลักษณะของสมัยปัจจุบันดูทันสมัยหรือตามสมัยนิยม แบบจะมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอตามความต้องการของตลาดและค่านิยมของยุค

5. แบบล้ำยุค คือ การออกแบบในลักษณะเป็นความก้าวหน้าของรูปแบบหรือวัสดุ ออกแบบเพื่ออนาคตข้างหน้า รูปแบบอาจจะหนีความจำเจ ความเคยชินต่อสายตาในยุคใหม่

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผ่านการขอจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์เลขที่ HREC No. 080/2567 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) มีรายละเอียด ดังนี้

ขอบเขตการวิจัย

1. พื้นที่ในการวิจัย คือตำบลคลองแดน อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา ซึ่งอยู่ในพื้นที่คาบสมุทรสทิงพระ
2. ขอบเขตการศึกษา

- ศึกษาวิถีชีวิต ภูมิปัญญา งานฝีมือ และวัสดุในท้องถิ่น ที่ปรากฏในพื้นที่คาบสมุทรสทิงพระ
- ออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ของใช้ ของที่ระลึกจากกระจูด โดยมีแรงบันดาลใจจากวิถีชีวิต ภูมิปัญญาที่ปรากฏในพื้นที่คาบสมุทรสทิงพระ รวมถึงนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในกระบวนการออกแบบสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์
- ถ่ายทอดงานออกแบบสร้างสรรค์สู่กลุ่มวิสาหกิจชุมชน กลุ่มแม่บ้านคลองแดน ตำบลคลองแดน อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา โดยให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้เกิดกระบวนการเรียนรู้และสามารถต่อยอดในเชิงพาณิชย์ได้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ กลุ่มผู้นำชุมชนพื้นที่คาบสมุทรสทิงพระ จำนวน 5 คน จากผู้ใหญ่บ้านหรือปราชญ์ชาวบ้านที่ได้รับการยอมรับในชุมชน เป็นผู้มีส่วนร่วมหรือประสบการณ์ในการเสนอ กำหนดแนวทางการพัฒนาชุมชนกับหน่วยงานของรัฐ และเป็นผู้ที่ร่วมทำกิจกรรมด้านการส่งเสริมพัฒนาชุมชนในด้าน ต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องไม่ต่ำกว่า 5 ปี กลุ่มผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่คาบสมุทรสทิงพระ จำนวน 25 คน ที่เป็นผู้ประกอบการที่ดำเนินกิจการในพื้นที่ตำบลคลองแดน อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา ไม่ต่ำกว่า 1 ปี กลุ่มนักท่องเที่ยวในพื้นที่คาบสมุทรสทิงพระ จำนวน 200 คน เกณฑ์คือ เป็นนักท่องเที่ยวในพื้นที่คาบสมุทรสทิงพระที่เดินทางมาท่องเที่ยว ณ พื้นที่คาบสมุทรสทิงพระ และผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ จำนวน 3 คน ได้แก่ รศ.สุรสิทธิ์ ระวังวงศ์ อาจารย์ ดร.วิเชษฐ์ จันทร์คงหอม และอาจารย์ ดร.สุรเชษฐ์ อินธิแสง จากเกณฑ์เป็นนักวิชาการ เป็นที่ยอมรับด้านการออกแบบ และมีผลงานด้านวิชาการที่เกี่ยวข้องกับความเชี่ยวชาญด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ หรือมีประสบการณ์การทำงานด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ ไม่น้อยกว่า 5 ปี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ และ แบบสอบถาม จำนวน 8 ชุด ได้แก่ 1 แบบสัมภาษณ์ การสำรวจอัตลักษณ์ของชุมชน และแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากกระจูด 2 แบบสอบถาม ความต้องการ ความคาดหวังของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่ตลาดริมน้ำคลองแดน 3 แบบสอบถามเพื่อหากลุ่มคำที่สามารถอธิบายลักษณะของผลิตภัณฑ์กระจูด 4 แบบสอบถามเพื่อรวบรวมความต้องการเชิงอารมณ์ของกลุ่มลูกค้าที่มีผลต่อการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์กระจูด 5 แบบสอบถามเพื่อสำรวจระดับคะแนนความคิดเห็นต่อ การพัฒนาแบบร่างผลิตภัณฑ์กระจูด 6 แบบสอบถามเพื่อสำรวจระดับคะแนนความคิดเห็นต่อการพัฒนาต้นแบบผลิตภัณฑ์กระจูดประเภทของใช้ของตกแต่งต่อต้นแบบผลิตภัณฑ์กระจูด 7 แบบสอบถามเพื่อสำรวจระดับคะแนนของปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในด้านคุณภาพ ของต้นแบบผลิตภัณฑ์กระจูด และ 8 แบบสอบถามเพื่อประเมินผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุนหรือ Social Return on Investment (SROI)

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล เก็บข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถามตามขั้นตอนและวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ศึกษาวิถีชีวิต ภูมิปัญญา งานฝีมือ และวัสดุในท้องถิ่น ที่ปรากฏในพื้นที่คาบสมุทรสทิงพระ

1.1 ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต ภูมิปัญญา งานฝีมือ วัสดุในท้องถิ่น และความต้องการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนของชุมชนคาบสมุทรสทิงพระ กำหนดกลุ่มตัวอย่างและจัดทำเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย สำรวจอัตลักษณ์ของชุมชน และแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากกระจูด ใช้แบบสัมภาษณ์ชุดที่ 1 การสำรวจอัตลักษณ์ของชุมชนและแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากกระจูด กลุ่มตัวอย่าง คือ กลุ่มผู้นำชุมชนพื้นที่ตลาดริมน้ำคลองแดน

1.2 สำรวจความต้องการ ความคาดหวังของกลุ่มผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน กลุ่มแม่บ้านคลองแดน ใช้แบบสอบถามชุดที่ 2 ความต้องการ ความคาดหวังของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่ตลาดริมน้ำคลองแดน โดยมีกลุ่มตัวอย่าง คือกลุ่มผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน กลุ่มแม่บ้านคลองแดน

1.3 สำรวจเพื่อหากลุ่มคำที่สามารถอธิบายลักษณะของผลิตภัณฑ์กระจูดประเภทของใช้ของตกแต่ง โดยใช้แบบสอบถามชุดที่ 3 เพื่อหากลุ่มคำที่สามารถอธิบายลักษณะของผลิตภัณฑ์กระจูด กลุ่มตัวอย่าง คือ กลุ่มผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน กลุ่มแม่บ้านคลองแดน และ กลุ่มนักท่องเที่ยวในพื้นที่ตลาดริมน้ำคลองแดน

1.4 สำรวจเพื่อรวบรวมความต้องการเชิงอารมณ์ของกลุ่มลูกค้าที่มีผลต่อการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์กระจูด ใช้แบบสอบถามชุดที่ 4 เพื่อรวบรวมความต้องการเชิงอารมณ์ของกลุ่มลูกค้าที่มีผลต่อการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์กระจูด กลุ่มตัวอย่าง คือ กลุ่มผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน กลุ่มแม่บ้านคลองแดน และ กลุ่มนักท่องเที่ยวในพื้นที่ตลาดริมน้ำคลองแดน

2. ออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ของใช้ ของที่ระลึกจากกระจูด โดยมีแรงบันดาลใจจากวิถีชีวิต ภูมิปัญญาที่ปรากฏในพื้นที่คาบสมุทรสทิงพระ รวมถึงนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในกระบวนการออกแบบสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์

2.1 ออกแบบเป็นแบบร่างผลิตภัณฑ์ของใช้ของที่ระลึกจากกระจูด โดยมีแรงบันดาลใจจากวิถีชีวิต ภูมิปัญญาที่ปรากฏในพื้นที่คาบสมุทรสทิงพระ ทดลองและผลิตผลิตภัณฑ์ต้นแบบของใช้ของที่ระลึกจากกระจูด โดยมีแรงบันดาลใจจากวิถีชีวิต ภูมิปัญญา ที่ปรากฏในพื้นที่คาบสมุทรสทิงพระ ใช้แบบสอบถามชุดที่ 5 สำรวจระดับคะแนนความคิดเห็นต่อการพัฒนาแบบร่างผลิตภัณฑ์กระจูด กลุ่มตัวอย่าง คือกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์

2.2 ปรับแก้ และพัฒนาต้นแบบ ตามข้อเสนอแนะ ใช้แบบสอบถามชุดที่ 6 สำรวจระดับคะแนนความคิดเห็นต่อการพัฒนาต้นแบบผลิตภัณฑ์กระจูดประเภทของใช้ของตกแต่งต่อต้นแบบผลิตภัณฑ์กระจูดกลุ่มตัวอย่าง คือกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ และกลุ่มผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน กลุ่มแม่บ้านคลองแดน

3. ถ่ายทอดงานออกแบบสร้างสรรค์สู่กลุ่มวิสาหกิจชุมชน กลุ่มแม่บ้านคลองแดน ตำบลคลองแดน อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา โดยให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้เกิดกระบวนการเรียนรู้และสามารถต่อยอดในเชิงพาณิชย์ได้

3.1 ผลิตผลิตภัณฑ์เพื่อทดลองตลาด สำรวจระดับคะแนนของปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในด้านคุณภาพของผลิตภัณฑ์เพื่อทดลองตลาด ผลิตภัณฑ์กระจูดประเภทของใช้ของตกแต่ง ใช้แบบสอบถามชุดที่ 7 สำรวจระดับคะแนนของปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในด้านคุณภาพของต้นแบบผลิตภัณฑ์กระจูด กลุ่มตัวอย่าง คือกลุ่มนักท่องเที่ยวในพื้นที่ตลาดริมน้ำคลองแดน

3.2 ถ่ายทอดงานออกแบบสร้างสรรค์สู่กลุ่มวิสาหกิจชุมชน กลุ่มแม่บ้านคลองแดน ตำบลคลองแดน อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา ใช้แบบสอบถามชุดที่ 8 แบบสอบถามเพื่อประเมินผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุน หรือ Social Return on Investment (SROI) กลุ่มตัวอย่าง คือกลุ่มผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน กลุ่มแม่บ้านคลองแดน

การวิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และแบบสอบถามมาเรียบเรียง สรุปแนวคิดและหลักการสำคัญจากข้อมูลที่ได้มาเป็นเชิงคุณภาพ วิเคราะห์และสรุปเป็นวิธีการบรรยายและความเรียงเพื่อใช้เป็นแนวทางในการออกแบบ

การสำรวจข้อมูลเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต ภูมิปัญญา งานฝีมือ วัสดุในท้องถิ่นของชุมชนคาบสมุทรสทิงพระ พบว่า วิถีชีวิตของผู้คนในตำบลคลองแดน อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา เป็นชุมชนมีความเจริญด้านการค้า การเกษตร ด้านอาหาร และเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สร้างรายได้ให้คนในชุมชน มีวิถีชีวิตโหนด-นา-เล ใกล้ชิดกับธรรมชาติ ร่วมกันสืบสานอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิทัศน์ด้วยการนำภูมิปัญญาชุมชนสู่การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ด้านศิลปวัฒนธรรมหรือภูมิปัญญา พบว่า ศิลปการแสดงพื้นบ้านคือ มโนราห์ รำพราน และหนังตะลุง ด้านประเพณีที่โดดเด่นคือ ประเพณีลากเรือพระ งานบุญยกขันหมากปฐมหรือบุญสารทเดือนสิบ ด้านงานช่างฝีมือ งานหัตถกรรมพื้นบ้าน เช่น สิ่งทอ เครื่องจักสานเป็นงานหัตถกรรมจักสานงานกระจูด ลายปูนปั้น หรือลายฉลุไม้ในสถาปัตยกรรมต่าง ๆ ด้านโบราณสถานและสถาปัตยกรรมที่โดดเด่นคือ หอฉัน องค์พระเจดีย์ (วัดคลองแดน) และสถาปัตยกรรม คือ เรือนไม้เก่าหลังคาทรงปั้นหยา ทรงหน้าจั่ว บ้านเรือนเก่า (ที่ตลาดริมน้ำคลองแดน) ด้านโบราณวัตถุที่โดดเด่นคือ เรือขุด ลูกขวาน ทรัพยากรของชุมชน คือ กระจูด ไม้ไผ่ และใบลาน ด้านสถานที่ท่องเที่ยว คือ ตลาดน้ำคลองแดน วัดพะโคะ อุทยานนกน้ำคูขุด เมืองโบราณสทิงพระ

จากการสอบถามความคิดเห็น ความต้องการ และความคาดหวังต่อการสร้างสรรค์สินค้าของใช้ของที่ระลึกในพื้นที่ตำบลคลองแดน อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา พบว่า ด้านรูปร่าง รูปทรง คือ ต้องการรูปทรงเรียบง่าย ไม่ซับซ้อน มีขนาดกลาง

ไม่เล็กไม่ใหญ่จนเกินไป และรูปทรงแบบกระเป๋าที่สามารถสะพายและเก็บของ วัสดุเสริมที่ใช้ในการผลิตผลิตภัณฑ์กระจูดที่ต้องการคือ กระเป๋าสานกระจูดเสริมที่จับจากเชือก ก้านหวาย ใบลาน หรือไม้ไผ่ ด้านคุณภาพของผลิตภัณฑ์กระจูดที่ต้องการคือ อยากให้มีความแข็งแรง กว้าง ใช้งานได้นาน สีไม่หลุดลอก มีความสวยงามเป็นเอกลักษณ์ แปลกใหม่ ดูสร้างสรรค์ ด้านราคาของผลิตภัณฑ์กระจูดคือ ต้องการราคาตามความเหมาะสมกับคุณภาพสินค้า ไม่แพงเกินไป ขึ้นอยู่กับรูปแบบ ความยากง่ายในการผลิต หรือถ้ามีลวดลายประกอบรวมถึงวัสดุที่นำมาทำผลิตภัณฑ์อาจทำให้ราคาสูงขึ้น ด้านความเหมาะสมตามหน้าที่ใช้สอย ความสะดวกสบาย ความแข็งแรง เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมคือ ควรเป็นผลิตภัณฑ์ที่ใช้วัสดุจากธรรมชาติ ด้านความพอใจที่มีต่อผลิตภัณฑ์กระจูดคือ อยากให้ราคาเหมาะสมต่อคุณภาพสินค้า สินค้ามีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว สวยงาม ใช้ได้นาน เป็นผลิตภัณฑ์ที่ชุมชนสามารถผลิตได้ด้วยตนเอง ด้านปัจจัยที่ใช้เป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์กระจูด คือ ความประหยัดและความจำเป็นในการใช้งาน มีความประณีตสวยงาม และคงทน แสดงความเป็นท้องถิ่นและเป็นงานฝีมือของชาวบ้าน ด้านรูปแบบการออกแบบผลิตภัณฑ์กระจูดที่ต้องการคือ อยากให้มีลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์ คงความเป็นธรรมชาติ ไม่ตกแต่งมากไป และด้านความต้องการอื่น ๆ เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์กระจูดคือ อยากให้มีของตกแต่ง หรือของตกแต่งบ้านจากกระจูด ทำเป็นรูปพวงกุญแจ หรือจานรองแก้วและที่ใส่แก้วเก็บความเย็น (แก้วเยติ) และอยากให้มีการตกแต่งให้มีสีสันสวยงาม

จากการสอบถามกลุ่มคำที่สามารถอธิบายลักษณะของผลิตภัณฑ์กระจูด พบว่า อันดับที่ 1 คือแข็งแรงทนทาน (Strong) 2 มีลวดลาย (Patterned) และสะดุดตา (Noticeable) 3 ร่วมสมัย (Contemporary) และสวยงาม (Beautiful) 4 แปลกใหม่ (Exotic) และ 5 ดึงดูดใจ (Attractive)

จากการสอบถามคำแสดงความรู้สึกที่มีผลต่อการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์กระจูด พบว่า อันดับที่ 1 คือ คลาสสิก (Classic) 2 ดีไซน์เก๋ (Chic design) 3 สวยงาม (Beautiful) 4 สร้างสรรค์ (Inventive) และ 5 โดดเด่น (Outstanding)

ภาพที่ 1 การลงพื้นที่สำรวจข้อมูล

ผู้วิจัยรวบรวมผลจากแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม และวิเคราะห์เพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบ ทั้งในด้านการใช้งาน ด้านการออกแบบรูปทรง ด้านการออกแบบลวดลาย และวัสดุประกอบ รวมถึงนำทฤษฎีทางด้านการออกแบบมาประยุกต์ใช้ในกระบวนการออกแบบสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ โดยมี 3 องค์ประกอบหลัก คือ 1. กลุ่มวิสาหกิจชุมชน 2. นักออกแบบ (ผู้วิจัย) และ 3. ข้อมูลอัตลักษณ์ของพื้นที่ เป็นฐานในการออกแบบ

การออกแบบลายสาน

จากผลการสำรวจความต้องการความคาดหวังของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านคลองแดน ต่อการออกแบบผลิตภัณฑ์กระจูด พบว่า ต้องการผลิตภัณฑ์กระจูดที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของกลุ่ม มีลายสานที่แตกต่างจากที่อื่น หรือมีลวดลายที่เชื่อมโยง หรือแสดงถึงอัตลักษณ์ของพื้นที่คาบสมุทรสทิงพระ สามารถนำมาสานขึ้นรูปเป็นผลิตภัณฑ์ได้อย่างหลากหลาย ผู้วิจัยจึงได้ออกแบบลายสานโดยมีแรงบันดาลใจจากอัตลักษณ์ ภูมิปัญญาของพื้นที่คาบสมุทรสทิงพระ ด้วยการนำรูปร่าง รูปทรงของอัตลักษณ์ที่โดดเด่นในพื้นที่ เช่น วิถีชีวิต ประเพณี ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญา งานช่างฝีมือ โบราณสถาน สถาปัตยกรรม โบราณวัตถุ การละเล่น ความเชื่อ ตำนาน หรือเรื่องเล่า มาตัดทอนให้เป็นลายสาน ดังนี้

ภาพที่ 2 ลายสานที่มีที่มาจากวิถีชีวิต โหนด-นา-เล

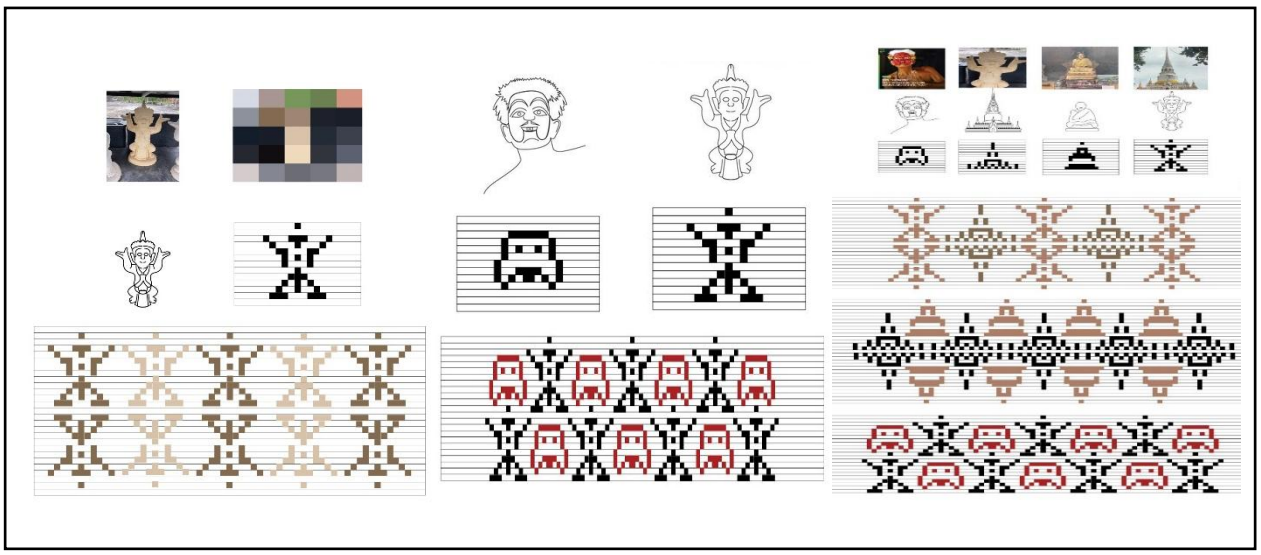

ภาพที่ 3 ลายสานที่มีที่มาจาก ประเพณี ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญา

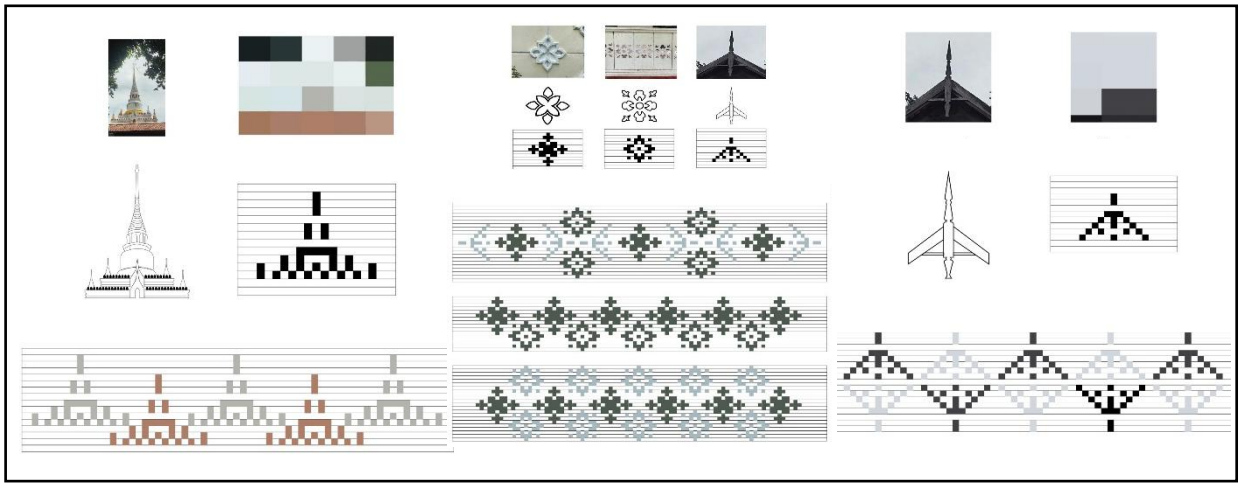

ภาพที่ 4 ลายสานที่มีที่มาจากงานช่างฝีมือ โบราณสถาน สถาปัตยกรรม และโบราณวัตถุที่โดดเด่น

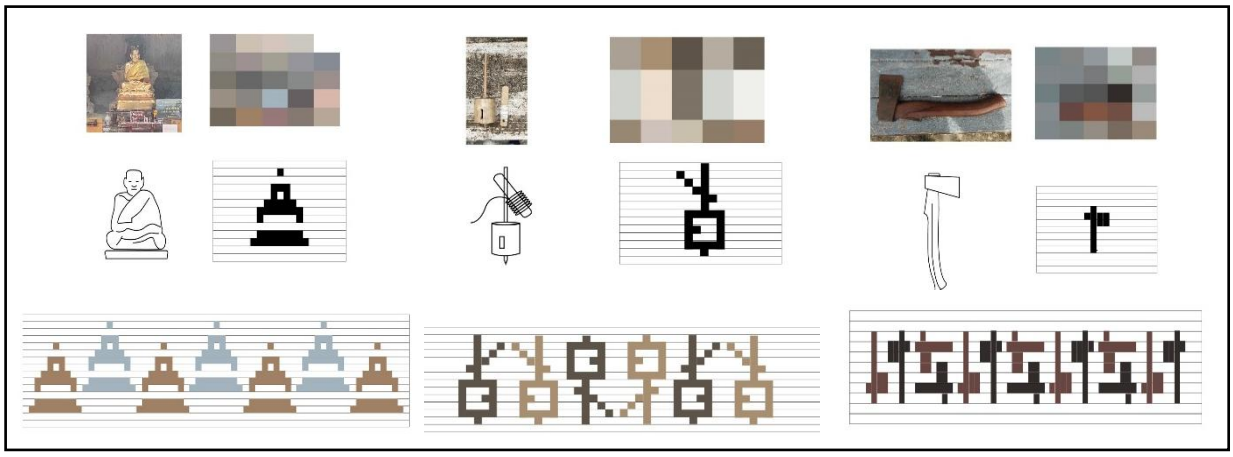

ภาพที่ 5 ลายสานที่มีที่มาจากการละเล่น ความเชื่อ ตำนาน หรือเรื่องเล่า

ผู้วิจัยได้ออกแบบลายสาน แล้วนำไปให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนทดลองสานด้วยเส้นกระจูด จากการสอบถามความคิดเห็น พบว่าลายสานบางลายมีระยะห่างระหว่างเส้นยืน และเส้นนอนมากเกินไป ทำให้เส้นกระจูดไม่สามารถคงตัวอยู่ได้ ผู้วิจัยจึงนำข้อเสนอแนะที่ได้มาทำการปรับแก้ โดยให้ช่องไฟระหว่างเส้นกระจูดเส้นยืนและเส้นนอน มีระยะที่ชิดกันมากขึ้น โดยไม่ทำลายลวดลายสานเดิม ซึ่งได้เป็นลวดลายสาน ดังนี้

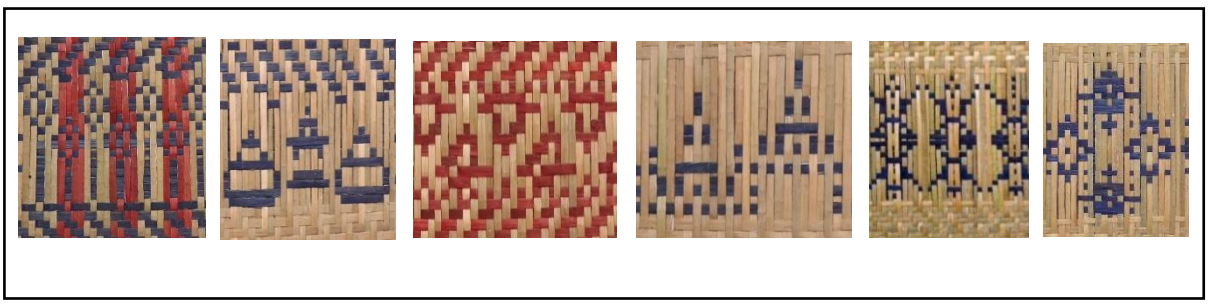

ภาพที่ 6 การทดลองสานด้วยเส้นกระจูดตามลายที่ออกแบบ

จากแบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม ด้านความความต้องการ ความคาดหวังของผู้ประกอบการในพื้นที่ที่มีต่อสินค้าของใช้ของที่ระลึก,กลุ่มคำที่สามารถอธิบายลักษณะของผลิตภัณฑ์กระจูด และความต้องการเชิงอารมณ์ของกลุ่มลูกค้าที่มีผลต่อการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์กระจูดมาเป็นฐานในการออกแบบร่างผลิตภัณฑ์ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ สังเคราะห์ ผนวกกับการนำอัตลักษณ์ของคาบสมุทรสทิงพระมาเป็นแรงบันดาลใจในการออกแบบ ได้แบบร่างผลิตภัณฑ์ ดังนี้

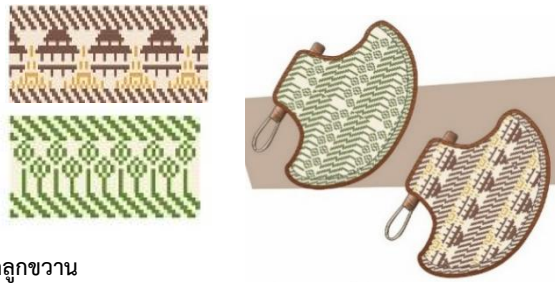

พัดลูกขวาน

พัดกระจูดออกแบบให้มีรูปทรงเหมือนรูปทรงลูกขวาน มีด้ามจับและหูสำหรับไว้คล้องมือ ใช้ลวดลายเป็นลายลูกขวาน ลายช้างแคระ ลายตาลโตนด ลายบ้านริมน้ำ ลายหน้าพราน ลายโนรา ลายเรือพระ

แจกันใส่ไม้หอม

ออกแบบจากรูปทรงกระบอกใส่น้ำตาลสด ซึ่งเป็นภูมิปัญญาของท้องถิ่น หุ้มด้วยกระจูดสานเป็นลวดลาย ตัวรูปทรงกระบอกสามารถเก็บน้ำหอมได้ เหมาะสำหรับตกแต่ง ในห้องพัก

ตะกร้าเรือขุด 2

ออกแบบให้มีรูปทรงคล้ายเรือโบราณ สานเป็นลายกระจูด เย็บเข้ารูปเป็นทรงมีฐานรองทำจากไม้ ไว้สำหรับใส่ของในบ้าน

กระเป๋ากระจูดใส่แก้วเก็บความเย็น

ออกแบบให้ใส่แก้วเก็บความเย็นสำหรับพกพา ใช้สายหนังเป็นสายสะพาย ตัดเย็บให้เข้ากับรูปทรงของแก้ว เพื่อไม่ให้แก้วตกหล่น ซึ่งเหมาะสมกับกิจกรรมชมนก นั่งเรือชมธรรมชาติในอุทยานนกน้ำคูขุด

หมวกกระจูด

แนวคิดการออกแบบ ออกแบบเป็นหมวกทรงเดินป่า ช่วยในการปิดบังแสงแดด ทำจากกระจูดสาน และตัดเย็บขึ้นรูป เหมาะสมกับกิจกรรมชมนก หรือนั่งเรือ ชมธรรมชาติในอุทยานนกน้ำคูขุด

กระเป๋ากระจูด 1

ออกแบบกระเป๋ากระจูด โดยใช้รูปทรงของกระเป๋าเป็นรูปทรงเรขาคณิต เนื่องจากเป็นรูปทรงที่กลุ่มผู้ประกอบการขึ้นรูปได้ง่าย บุซับในด้วยผ้า และมีซิปด้านบนเพื่อป้องกันสิ่งของร่วงหล่น หูจับทำด้วยหนังเทียม

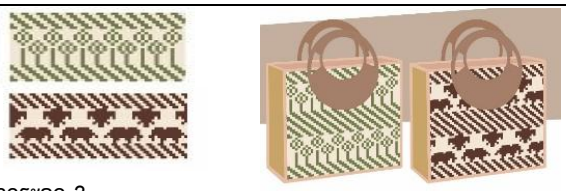

กระเป๋ากระจูด 2

ออกแบบกระเป๋ากระจูด โดยใช้รูปทรงของกระเป๋าเป็นรูปทรงเรขาคณิต เนื่องจากเป็นรูปทรงที่กลุ่มผู้ประกอบการขึ้นรูปได้ง่าย บุซับในด้วยผ้า และมีซิปด้านบนเพื่อป้องกันสิ่งของร่วงหล่น หูจับทำด้วยหวาย

พวงกุญแจขนมปัด

แนวคิดในการออกแบบ แบบ ออกแบบพวงกุญแจโดยมีรูปทรงจากขนมปัด ซึ่งเป็นขนมโบราณที่วางจำหน่ายในตลาดริมน้ำคลองแดน

ภาพที่ 7 ตัวอย่างแบบร่างผลิตภัณฑ์

ผลิตภัณฑ์ต้นแบบ และผลิตภัณฑ์ทดลองตลาด

ผู้วิจัยได้คัดเลือกจากแบบร่างจากคะแนน 7 อันดับแรกมาปรับแก้ตามข้อเสนอแนะ ผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ต้นแบบและผลิตภัณฑ์ทดลองตลาด มีรายละเอียดผลิตภัณฑ์ ดังนี้

ผลิตภัณฑ์ต้นแบบที่ 1 กระเป๋ากระจูดใส่แก้วเก็บความเย็น **วัสดุ/เทคนิค** แก้วเก็บความเย็นหุ้มด้วยกระจูดย้อมสี สานลวดลายตามแบบ เคลือบผิวด้วยแลคเกอร์ ตัดเย็บเข้ารูปตามขนาดของแก้วเก็บความเย็น **วัสดุ/อุปกรณ์ประกอบ** เย็บริมด้วยหนัง PU ติดสายห้อยปรับระดับ **ผู้ออกแบบ/ผู้วิจัย** ดร.พีระพงษ์ พันธะศรี	
ผลิตภัณฑ์ต้นแบบที่ 2 แจกันใส่ไม้หอม 2 **วัสดุ/เทคนิค** ผลิตภัณฑ์แจกันไม้หอมหุ้มด้วยกระจูด ย้อมสี สานลวดลายตามแบบ เคลือบผิวด้วยแลคเกอร์ ตัดเย็บเข้ารูปตามขนาดของแจกันเซรามิก **วัสดุ/อุปกรณ์ประกอบ** แจกันเซรามิก/เย็บริมด้วยผ้า **ผู้ออกแบบ/ผู้วิจัย** ดร.พีระพงษ์ พันธะศรี	
ผลิตภัณฑ์ต้นแบบที่ 3 หมวกกระจูด 2 **วัสดุ/เทคนิค** ผลิตภัณฑ์หมวกกระจูดย้อมสีสานลวดลายตามแบบ เคลือบผิวด้วยแลคเกอร์ ตัดเย็บขึ้นรูป **วัสดุ/อุปกรณ์ประกอบ** เย็บริมด้วยผ้า **ผู้ออกแบบ/ผู้วิจัย** ดร.พีระพงษ์ พันธะศรี	
ผลิตภัณฑ์ต้นแบบที่ 4 ตะกร้าเรือขุด 2 **วัสดุ/เทคนิค** ผลิตภัณฑ์กระจูดสาน รูปทรงเรือสำหรับใส่ผลไม้ สานลวดลายตามแบบ เคลือบผิวด้วยแลคเกอร์ ตัดเย็บขึ้นรูป **วัสดุ/อุปกรณ์ประกอบ** เย็บริมด้วยผ้าประกอบด้วยขาทำจากไม้เคลือบผิวด้วยแลคเกอร์ **ผู้ออกแบบ/ผู้วิจัย** ดร.พีระพงษ์ พันธะศรี	
ผลิตภัณฑ์ต้นแบบที่ 5 กระเป๋ากระจูด 1 **วัสดุ/เทคนิค** ผลิตภัณฑ์กระเป๋ากระจูดสานสานลวดลายตามแบบ เคลือบผิวด้วยแลคเกอร์ตัดเย็บขึ้นรูป **วัสดุ/อุปกรณ์ประกอบ** เย็บด้วยผ้าประกอบหูหิ้ว ทำจากหนัง PU **ผู้ออกแบบ/ผู้วิจัย** ดร.พีระพงษ์ พันธะศรี	

ภาพที่ 8 ตัวอย่างต้นแบบผลิตภัณฑ์ และผลิตภัณฑ์ทดลองตลาด

ผลิตภัณฑ์ต้นแบบที่ 6 กระเป๋ากระจูด 2 **วัสดุ/เทคนิค** ผลิตภัณฑ์กระเป๋ากระจูดสานสานลวดลายตามแบบ เคลือบผิวด้วยแลคเกอร์ตัดเย็บขึ้นรูป **วัสดุ/อุปกรณ์ประกอบ** เย็บริมด้วยผ้า ประกอบด้วยหูหิ้วไม้หวาย **ผู้ออกแบบ/ผู้วิจัย** ดร.พีระพงษ์ พันธะศรี	
ผลิตภัณฑ์ต้นแบบที่ 7 พัดลูกขวาน **วัสดุ/เทคนิค** ผลิตภัณฑ์พัดลูกขวานสาน สานลวดลายตามแบบ เคลือบผิวด้วยแลคเกอร์ตัดเย็บขึ้นรูป **วัสดุ/อุปกรณ์ประกอบ** เย็บริมด้วยผ้า/เชือกผักตบชวา **ผู้ออกแบบ/ผู้วิจัย** ดร.พีระพงษ์ พันธะศรี	

ภาพที่ 9 ตัวอย่างต้นแบบผลิตภัณฑ์ และผลิตภัณฑ์ทดลองตลาด

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต ภูมิปัญญา งานฝีมือ วัสดุในท้องถิ่น อัตลักษณ์ของชุมชน ความต้องการความคาดหวังของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านคลองแดนที่มีต่อสินค้าของใช้ของที่ระลึกของพื้นที่ตำบลคลองแดน ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากกระจูด และสรุปผลการดำเนินงาน ดังนี้

1. การศึกษาวิถีชีวิต ภูมิปัญญา งานฝีมือ และวัสดุในท้องถิ่นที่ปรากฏในพื้นที่คาบสมุทรสทิงพระ พบว่า วิถีชีวิตความเป็นอยู่เป็นชุมชนที่ริมฝั่งสองฝั่งเมืองประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีวิถีชีวิตโหนด-นา-เล ใกล้ชิดกับธรรมชาติที่เรียบง่าย มีวัฒนธรรมด้านภาษาที่เป็นเอกลักษณ์ มีวัฒนธรรมด้านสถาปัตยกรรมบ้านไม้หลังคาทรงปั้นหยา หน้าจั่ว มีดนตรีพื้นบ้าน นาฏศิลป์ การแสดงมโนราห์ รำพรานหนังตะลุง มีประเพณีท้องถิ่น เช่น ประเพณีลากเรือพระ ประเพณีงานบุญยกขันหมากปฐม งานเทศกาล มีความเชื่อด้านการสืบสานงานบุญสารทเดือนสิบ และภูมิปัญญาที่โดดเด่นคือหัตกรรมงานกระจูด ซึ่งเป็นวัสดุที่ใช้ในงานหัตถกรรมและเป็นทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่

2. การออกแบบพัฒนาและศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อผลิตภัณฑ์ของใช้ของที่ระลึกจากกระจูด โดยมีแรงบันดาลใจจากวิถีชีวิต ภูมิปัญญาที่ปรากฏในพื้นที่คาบสมุทรสทิงพระ รวมถึงนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในกระบวนการออกแบบสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ ผู้วิจัยได้ออกแบบลายสานโดยมีแรงบันดาลใจจากอัตลักษณ์ ภูมิปัญญาของพื้นที่คาบสมุทรสทิงพระ มาตัดทอน คือ 1. ลายสานจากวิถีชีวิต โหนด-นา-เล 2.ลายสานที่มีที่มาจากประเพณี ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญา 3. ลายสานที่มีที่มาจากการละเล่นความเชื่อ ตำนานหรือเรื่องเล่า นำไปให้ผู้ประกอบการจำนวน 25 คน ประเมินเพื่อเลือกลายนำไปสาน จากนั้นออกแบบผลิตภัณฑ์ และนำแบบร่าง 7 อันดับที่ได้รับผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน มาขึ้นรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต้นแบบและทดลองตลาด พบว่า ความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์ในภาพรวม คิดเป็นร้อยละ 93.96

3. การถ่ายทอดงานออกแบบสร้างสรรค์สู่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านคลองแดน ตำบลคลองแดน อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา โดยให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้เกิดกระบวนการเรียนรู้และสามารถต่อยอดในเชิงพาณิชย์ได้ จากการประเมินผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุนหรือ Social Return on Investment (SROI) ของโครงการวิจัย หลังการจัดกิจกรรมถ่ายทอดองค์ความรู้ด้วยการอบรมเชิงปฏิบัติการ พบว่ากลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้รับความรู้ในการนำอัตลักษณ์มาใช้ออกแบบลายสานในรูปแบบใหม่ ที่มีความหลากหลาย มีความรู้ด้านการตลาด การสร้างแบรนด์ประชาสัมพันธ์สินค้า และคาดว่าผลิตภัณฑ์ภายใต้โครงการวิจัยสามารถนำไปต่อยอดในเชิงพาณิชย์ได้

การอภิปรายผล

1. การศึกษาวิถีชีวิต ภูมิปัญญา งานฝีมือ และวัสดุในท้องถิ่นที่ปรากฏในพื้นที่คาบสมุทรสทิงพระ พบว่า ด้านวิถีชีวิตความเป็นอยู่ เป็นชุมชนเล็กๆ ริมฝั่งสองฝั่งเมือง วิถีชีวิตเรียบง่ายประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีวิถีชีวิตโหนด-นา-เล คือทำนา ทำตาลโตนด เลี้ยงสัตว์ ทำการประมง ใกล้ชิดกับธรรมชาติสอดคล้องกับ [5] มนัสสวาส กุลวงศ์ และคณะ (2562) ที่ศึกษาเรื่อง ความหมายและการเปลี่ยนแปลงของตลาดริมน้ำคลองแดนในคาบสมุทรสทิงพระสงขลา พบว่าตลาดริมน้ำคลองแดนเป็นชุมชนวิถีชาวนาเติบโตขึ้นหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 วิถีชีวิตผูกพันอยู่กับสายน้ำบนเส้นทางการค้าของเมืองสามคลองสองแดน คือสงขลาและนครศรีธรรมราช มีวัฒนธรรมด้านภาษาที่เป็นเอกลักษณ์ วัฒนธรรมด้านสถาปัตยกรรมคือบ้านไม้หลังคาทรงปั้นหยา หน้าจั่ว บ้านเรือนเก่าที่ตลาดริมน้ำคลองแดน ดนตรีนาฏศิลป์พื้นบ้าน คือ การแสดงมโนราห์ รำพรานหนังตะลุง ภูมิปัญญาที่โดดเด่นคือหัตถกรรมจักสานงานกระจูด ซึ่งเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่พบได้ทั่วไปในพื้นที่คาบสมุทรสทิงพระ สอดคล้องกับ [6] เปรมฤดี ด้ายศ (2556) ที่กล่าวว่า กระจูดมีการกระจายพันธุ์ในพื้นที่ภาคใต้และภาคตะวันออก บริเวณพื้นที่ชุ่มน้ำหนองบึงน้ำจืด ตามแนวบริเวณชายฝั่งทะเลที่มีสภาพป่าชายหาด ในภาคใต้พบทุกจังหวัดที่มีพื้นที่ติดกับชายฝั่งทะเล ส่งผลให้คนในชุมชนสร้างอาชีพจากงานหัตถกรรมกระจูด สอดคล้องกับ [7] กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม (2548) ที่ศึกษาและพัฒนาด้านหัตถกรรมและพบว่า ต้นกระจูดเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและเกิดการปลูก คือกระจูดใหญ่ และกระจูดหนู เมื่อถอนแล้วหน่อก็จะแตกต้นใหม่ ทางภาคใต้นิยมปลูกไว้สำหรับใช้สานเสื่อใช้ในครอบครัวและจำหน่ายเพื่อเพิ่มรายได้ สอดคล้องกับการสัมภาษณ์ พรทิพย์ ชาวหนูนา (การสื่อสารระหว่างบุคคล, 14 ตุลาคม 2567) ประธานกลุ่มวิสาหกิจกลุ่มแม่บ้านคลองแดน ที่กล่าวว่าผลิตภัณฑ์จากกระจูดเป็นผลิตภัณฑ์ที่สร้างรายได้ให้กับวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านคลองแดน ซึ่งมีสมาชิก 15 คน ผลิตภัณฑ์จากกระจูดของกลุ่มคือ กระเป๋า ตะกร้า กล่องเก็บของ ทางกลุ่มสามารถผลิตกระเป๋ากระจูดขนาดกลาง 4-6 ชิ้นต่อวัน ทำให้สมาชิกในกลุ่มมีรายได้เฉลี่ยต่อคน ประมาณ 5,000-6,000 บาท ต่อเดือน

2. การออกแบบพัฒนาและศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อผลิตภัณฑ์ของใช้ ของที่ระลึกจากกระจูด โดยมีแรงบันดาลใจจากวิถีชีวิต ภูมิปัญญา ที่ปรากฏในพื้นที่คาบสมุทรสทิงพระ รวมถึงนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในกระบวนการออกแบบสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ ผู้วิจัยได้ออกแบบลายสานโดยมีแรงบันดาลใจจากอัตลักษณ์ ภูมิปัญญาของพื้นที่คาบสมุทรสทิงพระ มาตัดทอนให้เป็นลายสาน และนำแบบร่าง 7 อันดับแรกมาขึ้นรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต้นแบบและทดลองตลาด พบว่าความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์ในภาพรวม คิดเป็นร้อยละ 93.96 การที่ผลิตภัณฑ์ต้นแบบได้รับผลการประเมินที่สูงอาจเป็นเพราะลวดลายของผลิตภัณฑ์ต้นแบบมีรูปแบบลายที่แปลกใหม่ต่างจากเดิม และมีความทันสมัยมากขึ้นใช้งานได้จริง และมีลวดลายที่มาจากอัตลักษณ์ของท้องถิ่น สอดคล้องกับ [8] รัฐไท พรเจริญ (2554) ที่ศึกษาการออกแบบพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ใหม่กับการสร้างต้นแบบผลิตภัณฑ์สู่ชุมชน เพราะปัญหาจากการผลิตสินค้าของชุมชนมีรูปแบบคล้ายกัน ผลิตจำนวนมากแหล่งผลิตกระจายทั่วประเทศ ทำให้สินค้าล้นตลาดและเกินความต้องการ ได้กรอบแนวคิดในการออกแบบผลิตภัณฑ์ คือ ประโยชน์ใช้สอยควรใช้งานได้มากกว่า 1 อย่าง รูปแบบและสีสันต้องมีความโดดเด่นและแตกต่าง โดยงานออกแบบเน้นที่รูปทรงของผลิตภัณฑ์ งานเฟอร์นิเจอร์ของใช้และของตกแต่งบ้าน รูปแบบดูเรียบง่ายและทันสมัย (classic and modern) ส่วนของที่ระลึกควรเป็นรูปแบบเรียบง่ายเป็นวัสดุจากธรรมชาติมีวัสดุอื่นประกอบหาได้ง่ายมีราคาถูก และคำนึงถึงเครื่องมือและการทำได้ของผู้ผลิต และสอดคล้องกับ [9] เบญจลักษณ์ เมืองมีศรี (2552) ที่ศึกษาการพัฒนากระบวนการออกแบบ เพื่อการพัฒนากระจูดโดยการจัดการของชุมชน กรณีศึกษา : ตำบลท่าสะท้อน อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่าการพัฒนากระบวนการออกแบบผลิตภัณฑ์กระจูดโดยใช้รูปแบบของกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม กลุ่มผู้ผลิตมีแนวคิดในการพัฒนาคือนำผลิตภัณฑ์กระจูดรูปแบบเดิมไปผสมผสานกับการตกแต่งผลิตภัณฑ์เครื่องเรือน ได้แก่ โต๊ะ เก้าอี้ ตู้ ที่เก่าและชำรุดแต่ใช้งานได้ มาตกแต่งด้วยลวดลายและเพิ่มสีสันบนแผ่นกระจูดทำให้เกิดเป็นผลิตภัณฑ์รูปแบบใหม่

3. การถ่ายทอดงานออกแบบสร้างสรรค์สู่กลุ่มวิสาหกิจชุมชน กลุ่มแม่บ้านคลองแดน ตำบลคลองแดน อำเภอระโนด จังหวัดสงขลาให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้เกิดกระบวนการเรียนรู้และสามารถต่อยอดในเชิงพาณิชย์ได้ จากการประเมินผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุนหรือ Social Return on Investment (SROI) ของโครงการวิจัย หลังการจัดกิจกรรม

ถ่ายทอดองค์ความรู้ด้วยการอบรมเชิงปฏิบัติการ พบว่ากลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้รับความรู้ในการนำอัตลักษณ์มาใช้ออกแบบลายสานในรูปแบบใหม่ที่หลากหลาย มีความรู้ด้านการตลาดการสร้างแบรนด์ประชาสัมพันธ์สินค้า และคาดว่าผลิตภัณฑ์ภายใต้โครงการวิจัยสามารถนำไปต่อยอดในเชิงพาณิชย์ได้ ช่วยเพิ่มโอกาสให้กลุ่มมีรายได้เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 25 สอดคล้องกับ [9] เบญจลักษณ์ เมืองมีศรี (2552) ที่ศึกษาการพัฒนากระบวนการออกแบบเพื่อการพัฒนากระจูดโดยการจัดการของชุมชน กรณีศึกษา : ตำบลท่าสะท้อน อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อกระบวนการพัฒนาการออกแบบผลิตภัณฑ์กระจูดที่ดำเนินการร่วมกัน สอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้นำชุมชนในท้องถิ่นและผู้เชี่ยวชาญที่มีความคิดเห็นว่าต้นแบบของผลิตภัณฑ์ที่พัฒนาตามกระบวนการออกแบบนั้นมีความเหมาะสมทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านความงาม ด้านประโยชน์ใช้สอย ด้านวัสดุและด้านการตลาด มีความเป็นไปได้สำหรับพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนต่อไป สอดคล้องกับ [10] วัลลภา พัฒนา และอันธิกา ทิพย์จำนง (2566) ที่ศึกษาแนวทางการพัฒนากลยุทธ์การตลาดของผลิตภัณฑ์ชุมชนตำบลท่าข้าม อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา พบว่า ผลิตภัณฑ์ชุมชนตำบลท่าข้ามมีจุดแข็งในด้านผลิตภัณฑ์มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และกลยุทธ์การตลาดส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ (R = 0.756) แนวทางการพัฒนากลยุทธ์การตลาด กลุ่มวิสาหกิจควรให้ความสำคัญกับผลิตภัณฑ์ที่สร้างความแตกต่างในด้านเอกลักษณ์ ใช้ทรัพยากรเฉพาะพื้นที่ กลยุทธ์ด้านราคาควรกำหนดราคาขายแบบมัดรวมสินค้า เพื่อให้ผู้บริโภครู้สึกถึงความคุ้มค่า กลยุทธ์ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายควรมีการพัฒนาด้วยการจัดจำหน่ายออนไลน์ให้สอดคล้องกับรูปแบบ การดำเนินชีวิตของผู้บริโภค และกลยุทธ์ด้านการสื่อสารการตลาดควรมีการโฆษณาประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการบริโภคผลผลิตชุมชนและสร้างการรับรู้แก่ลูกค้า สอดคล้องกับ [11] อัจฉรีย์ มานะกิจ และประสพชัย พสุนนท์ (2563) ที่ศึกษาเรื่องการจัดกลุ่มพฤติกรรมเชิงสร้างสรรค์ สำหรับการออกแบบและพัฒนาสินค้าของผู้ประกอบการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่าพฤติกรรมเชิงสร้างสรรค์สำหรับการออกแบบและพัฒนาสินค้าของผู้ประกอบการจัดเป็น 3 กลุ่ม คือ 1 กลุ่มที่มีความโดดเด่นด้านชอบคิดหาคำตอบ แสวงหาการทดลองและแก้ไขปัญหาได้ 2 กลุ่มที่มีความโดดเด่นด้านกล้าคิดกล้าแสดงออกชอบแสดงความคิดเห็นใหม่อยู่เสมอ แก้ไขปัญหาได้ 3 กลุ่มที่ไม่มีความโดดเด่น แก้ไขปัญหา นำความคิดมาปรับปรุงให้ดีขึ้น กล้าแสดงออกชอบแสดงความคิดเห็นใหม่อยู่เสมอ สามารถนำประโยชน์ ข้อเสนอแนะของการวิจัย ไปเป็นแนวทางในการพัฒนาตัวผู้ประกอบการในด้านความคิดสร้างสรรค์ต่อไป

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

1. **สรุปผลการวิจัย** สามารถตอบตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1.1 วิถีชีวิต ภูมิปัญญา งานฝีมือ และวัสดุในท้องถิ่น ที่ปรากฏในพื้นที่คาบสมุทรสทิงพระ

1) เป็นชุมชนเกษตรกรรม มีวิถีชีวิตโหนด-นา-เล ใกล้ชิดกับธรรมชาติ ใช้ชีวิตเรียบง่าย

2) มีประเพณี วัฒนธรรม ภาษาที่เป็นเอกลักษณ์ มีการแสดง นาฏศิลป์และดนตรีพื้นบ้าน

3) มีทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลาย เอื้อต่อการปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ และทำการประมง

4) ภูมิปัญญาที่โดดเด่นคือหัตกรรมงานกระจูด ซึ่งเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่พบได้ทั่วไปในพื้นที่

1.2 การออกแบบพัฒนาและศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อผลิตภัณฑ์ของใช้ ของที่ระลึกจากกระจูด โดยมีแรงบันดาลใจจากวิถีชีวิตภูมิปัญญา ที่ปรากฏในพื้นที่คาบสมุทรสทิงพระ รวมถึงนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในกระบวนการออกแบบสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์

1) ออกแบบลายสานโดยนำอัตลักษณ์ที่โดดเด่นในพื้นที่มาตัดทอนเป็นลายสาน

2) แบบร่าง 7 อันดับขึ้นรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต้นแบบ คือ 1. กระเป๋ากระจูดใส่แก้วเก็บความเย็น 2. แจกันใส่ไม้หอม 2 3. หมวกกระจูด 2 4. ตะกร้าเรือขุด 2 5. กระเป๋ากระจูด 1 6. กระเป๋ากระจูด 2 และ 7. พัดลูกขวาน

1.3 การถ่ายทอดงานออกแบบสร้างสรรค์สู่กลุ่มวิสาหกิจชุมชน กลุ่มแม่บ้านคลองแดน ตำบลคลองแดน อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา โดยให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้เกิดกระบวนการเรียนรู้และสามารถต่อยอดในเชิงพาณิชย์ได้

1) กลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้รับความรู้ในการนำอัตลักษณ์มาใช้ออกแบบลายสานในรูปแบบใหม่

2) กลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้รับความรู้ด้านการตลาด การสร้างแบรนด์ประชาสัมพันธ์สินค้า

3) ได้ต้นแบบผลิตภัณฑ์ภายใต้โครงการวิจัย นำไปต่อยอดในเชิงพาณิชย์ได้ช่วยให้กลุ่มมีรายได้เพิ่มขึ้น

2. ข้อแสนอแนะ

2.1 ด้านการออกแบบลวดลายและพัฒนารูปแบบของสีในผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกจากกระจูด ควรมีการอบรมเชิงปฏิบัติการในการออกแบบที่แสดงถึงอัตลักษณ์ในท้องถิ่น

2.2 การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ ควรเพิ่มความหลากหลาย ทั้งในรูปแบบ สีสัน และการใช้งาน

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ ประจำปีงบประมาณ 2567 ขอขอบพระคุณคณะผู้บริหาร มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา คณาจารย์หลักสูตรการออกแบบ คณะศิลปกรรมศาสตร์ และผู้มีส่วนร่วมในงานวิจัยทุกท่าน รวมถึงคณะผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้คำชี้แนะทำให้งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

[1] ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 - 2580). (2561). *ราชกิจจานุเบกษา.* เล่มที่ 135 ตอนที่ 82 ก หน้า 1-60.

[2] ขจรศักดิ์ นาคปาน. (2556). การพัฒนาศักยภาพการออกแบบและสร้างภาพลักษณ์ผลิตภัณฑ์เพื่อส่งเสริมธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์แก่ผู้ประกอบการชุมชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน. *วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ, 3*(1), 633-648.

[3] สุพรรณี อึ้งปัญสัตวงศ์. (2558). เทคนิคการสุ่มตัวอย่าง. ภาควิชาสถิติ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

[4] ธีระชัย สุขสด. (2544). การออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม. โอ.เอส. พริ้นติ้ง เฮ้าส์.

[5] มนัสสวาส กุลวงศ์, ณฐพงศ์ จิตรนิรัตน์ และพรพันธุ์ เขมคุณาศัย. (2562). ความหมายและการเปลี่ยนแปลงของตลาดริมน้ำคลองแดนในคาบสมุทรสทิงพระ สงขลา. วารสารอินทนิลทักษิณสาร, 14(1), 65-91.

[6] เปรมฤดี ดำยศ (2556). การขยายพันธุ์และการอนุรักษ์พันธุกรรมกระจูด (Lepironia articulate (Retz.) Domin) ในพื้นที่ชุ่มน้ำพรุควนเคร็ง จังหวัดนครศรีธรรมราช. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

[7] กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม. (2548). จักสานกระจูด. สำนักพัฒนาอุตสาหกรรมในครอบครัวและหัตถกรรม กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม.

[8] รัฐไท พรเจริญ. (2554). การออกแบบพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ใหม่กับการสร้างต้นแบบผลิตภัณฑ์สู่ชุมชน. คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.

[9] เบญจลักษณ์ เมืองมีศรี. (2552). การพัฒนากระบวนการออกแบบเพื่อการพัฒนากระจูด โดยการจัดการของชุมชน กรณีศึกษา : ตำบลท่าสะท้อน อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี. วารสารพัฒนบริหารศาสตร์, 19(3), 21-38.

[10] วัลลภา พัฒนา และ อันธิกา ทิพย์จำนง. (2566). แนวทางการพัฒนากลยุทธ์การตลาดของผลิตภัณฑ์ชุมชนตำบลท่าข้าม อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา. วารสารวิชาการและวิจัยสังคมศาสตร์, 18(2),15-32. https://so05.tci-thaijo.org/index.php/JSSRA/article/view/258112/178096.

[11] อัจฉรีย์ มานะกิจ, และประสพชัย พสุนนท์. (2563). การจัดกลุ่มพฤติกรรมเชิงสร้างสรรค์สำหรับการออกแบบและพัฒนาสินค้าของผู้ประกอบการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) จังหวัดสมุทรสงคราม. *วารสารวิชาการและวิจัยสังคมศาสตร์, 15*(2), 15–28. https://so05.tci-thaijo.org/index.php/JSSRA/article/view/241483/168110